

ภาค 2 ตลาดบริการในต่างประเทศ

การบริการ มีประโยชน์ช่วยทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ เช่น บริการด้านธุรกิจท่องเที่ยวจะรวมเอาการซื้อขายสินค้า การขนส่ง ค่าที่พัก อาหาร ค่าสถานที่เรีงรมย์ต่าง ๆ การจัดทัวร์ และบริการนำเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งแต่ละอย่างต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมากด้วย ทำให้เกิดผลทับทวีทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าที่ใครจะนึกถึงได้ เช่น นาย ก. อยู่ในโรงแรมของนาย ข. 1 คืน นาย ก. จ่ายเงินค่าโรงแรมให้นาย ข. 50 ดอลลาร์ นาย ข. นำเงินนี้ส่วนหนึ่งไปจ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้าง คือ นาย ค. ซึ่งทำงานอยู่ในโรงแรม นาย ค. จะนำเงินค่าจ้างไปจ่ายซื้อเนื้อกับ นาย ง. เพื่อมาทำอาหารกิน และ นาย ง. คนขายเนื้อก็จะนำเงินไปซื้อขนมปังจากนาย จ. และต่อ ๆ ไปอีก จะเห็นว่า การจ่ายเงินค่าห้องในโรงแรมที่ นาย ก. นำมาจ่าย จะทำให้เงินหมุนเวียนไป ทำให้ผลรายได้ทางเศรษฐกิจมีคุณค่ามากกว่า 50 ดอลลาร์นั้น หรือตัวอย่างบริการด้านการขนส่ง ก็เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการบริการด้านขนส่งเป็นบริการชนิดหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายหรือโยกย้ายบุคคลสิ่งของ หรือสินค้า จากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง โดยอาศัยเครื่องมือ หรือสื่อต่าง ๆ ในการขนส่ง ซึ่งการบริการดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ทางด้านเวลาและสถานที่ขึ้นมาในระบบเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ต้องเฉพาะการขนส่งรับจ้างเป็นสำคัญ ไม่ใช่การขนส่งสิ่งของของตัวเองโดยรถของตนเอง หรือนำตัวมพัดพาเอาบ้านจากตำบลหนึ่งไปอีกตำบลหนึ่ง การเคลื่อนย้ายดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ

จากตัวอย่างของงานบริการที่กล่าวข้างต้น เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของประเทศ จึงนับว่าการจำหน่ายหรือการเสนอขายบริการเป็นโอกาสทองที่จะทำกำไรมาสู่ธุรกิจไม่แพ้การจำหน่ายสินค้าบริโภคทั่วไป ประชากรจ่ายเงินเป็นจำนวนมากหลายล้านเป็นค่าบริการเพื่อความสะดวกสบาย ยิ่งความต้องการบริการมีมากเท่าใด กำไรที่ได้รับก็จะทวีมากขึ้นเท่านั้น การขยายตลาดเฉพาะภายในประเทศจึงอาจไม่เพียงพอ จึงต้องออกไปค้ายังตลาดต่างประเทศด้วย

ประเทศที่ดำเนินการค้าบริการในต่างประเทศมักจะมีควมก้าวหน้าในผลิตภัณฑ์บริการใหม่ ๆ ทันสมัย ซึ่งผู้ขายบริการดังกล่าวจะต้องใช้เงินทุนมากมาย มีความสามารถในการบริหารงานขนาดใหญ่ รู้ภาษาต่างประเทศและเข้าใจบรรยากาศทางการเมืองของประเทศนั้น ๆ เป็นอย่างดี

บทที่ 4

การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย

ก่อนที่จะกล่าวถึงการส่งเสริมการส่งออก ซึ่งเป็นนโยบายอย่างหนึ่งของการค้าต่างประเทศของประเทศไทย ควรจะได้ศึกษาโดยละเอียดถึงด้านความเป็นมาของการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับแรกถึงฉบับที่หก จะได้ทราบว่ารัฐบาลมีการวางแผนเพื่อการพัฒนาโดยตลอดอย่างไร จึงทำให้เศรษฐกิจของประเทศดำเนินมาได้ ตัวจักรสำคัญที่ปฏิบัติงานอยู่เพื่อส่งเสริมการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ คือ บริษัทเงินทุนแห่งประเทศไทย รัฐบาลจะต้องมีนโยบายทางด้านการพาณิชย์ในการประสานประโยชน์ ไม่เพียงแต่ยอมให้ต่างชาติเข้ามาค้าบริการต่าง ๆ ในประเทศไทยเพื่อหวังการสร้างงานให้กับประชาชนในชาติเท่านั้น แต่จะต้องมีการพิจารณาโดยละเอียดด้วยว่าประเทศไทยควรจะเปิดการค้าโดยเสรีในสาขาบริการต่าง ๆ ให้มากหรือน้อยเพียงใด จึงจะไม่เกิดผลเสียแก่ธุรกิจภายในประเทศ

นโยบายของกระทรวงพาณิชย์ที่ส่งเสริมการส่งออก คือ

1. ขยายตลาดและรักษาตลาดเดิมสำหรับสินค้าสำคัญ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง และสิ่งทอ
2. พัฒนาการส่งออกโดยพัฒนาสินค้าที่มีเทคโนโลยีสูง และมีขั้นตอนการแปรรูปเพิ่มขึ้น
3. การใช้การค้าต่างประเทศตอบแทนเข้ามาเสริม ประเทศที่ไม่มีเงินตราหรือมีน้อยก็นำวัตถุดิบมาแลกกัน

ในหนังสือเล่มนี้ จะไม่กล่าวถึงรายละเอียดทั้ง 3 ข้อข้างต้น เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสินค้าโดยเฉพาะ ซึ่งนักศึกษาคงจะศึกษาได้จากวิชาการตลาด แต่จะได้กล่าวเฉพาะเรื่องการค้าประเทศไทยกำลังพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้า (นิคส์) เท่านั้น

ความเป็นมาในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมาแต่ดั้งเดิม พื้นที่ดินแทบทุกตารางนิ้วปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ และข้าวเท่านั้น เป็นสินค้าออกที่สำคัญของประเทศ ประชาชน 80% มีอาชีพทำนา

ทุกคนเรียกขานภาษาไทยว่า กระจุกสินค้าแห่งประเทศ

ดังนั้น เมื่อ พ.ศ. 2475 ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การผลิตทางด้านอุตสาหกรรมมีอยู่เพียงไม่กี่ชนิด ส่วนใหญ่จะเป็นการแปรรูปสินค้าทางเกษตรกรรม เช่น โรงสีข้าว โรงเลื่อย โรงงานผลิตน้ำตาล และโรงงานพอกหนัง เป็นต้น ส่วนโรงงานที่ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคอย่างอื่นมีน้อย ส่วนมากมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การทอผ้า และการตีเหล็กเป็นอาทิ อุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าพื้นฐานที่สำคัญมีโรงงานผลิตปูนซีเมนต์เพียงแห่งเดียวเท่านั้น ดังนั้น ก่อนปี พ.ศ. 2475 สินค้าอุปโภคบริโภคส่วนใหญ่ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา กิจกรรมอุตสาหกรรมได้เริ่มขยายตัวมากขึ้น โรงงานอุตสาหกรรมที่แปรรูปสินค้าทางเกษตรได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะโรงสีข้าวได้แพร่ไปทั่วประเทศ ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะได้แก่ การเพิ่มการส่งออกประการหนึ่ง และการเพิ่มอัตราภาษีศุลกากรของสินค้าขาเข้าอีกประการหนึ่ง ซึ่งมีส่วนสนับสนุนให้เกิดอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคขึ้นภายในประเทศแทนการนำเข้า เช่น อุตสาหกรรมผลิตสบู่ ไม้ขีดไฟ ยาสูบ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน และเครื่องหนังต่างๆ เป็นต้น

กิจการอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสมัยนั้น ส่วนใหญ่เป็นของเอกชน ต่อมาจนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลเริ่มมีนโยบายเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการอุตสาหกรรมมากขึ้น และจัดตั้งและเข้าดำเนินการในกิจกรรมอุตสาหกรรมหลายประเภท ตามนโยบายทางทหารและลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจในขณะนั้น เช่น การทอผ้า การผลิตกระดาษ การผลิตน้ำตาล การผลิตสินค้าประเภทยาง และการพอกหนัง เป็นต้น พ.ศ. 2485 รัฐบาลได้ตั้ง**กระทรวงอุตสาหกรรมขึ้น** ซึ่งนอกจากรับผิดชอบด้านอุตสาหกรรมของประเทศโดยทั่วไปแล้ว ยังเป็นหน่วยงานที่ดูแลการบริหารงานของอุตสาหกรรมของรัฐที่สร้างขึ้นด้วย

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง นโยบายของรัฐในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยังคงคลุมเครือ แม้ว่า รัฐบาลจะยอมให้เอกชนริเริ่มลงทุนในกิจการอุตสาหกรรม แต่รัฐมักจะเข้ามายุ่งโดยตรงหรือโดยอ้อมอยู่เสมอ ในปี 2491-2500 สมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม รัฐได้จัดตั้งรัฐวิสาหกิจด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะผูกขาดในงานด้านสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า โทรทัศน์ แล้วยังเป็นผู้ผูกขาดการผลิตบุหรี่ สุรา แอลกอฮอล์ และไฟ ส่วนสินค้าอุปโภคบริโภคที่รัฐวิสาหกิจผลิตก็มีน้ำตาล ผลิตภัณฑ์ไม้ กระดาษ กระสอบ สารส้ม รองเท้ายาง ตู้เหล็ก

ลวดหนึบกระดาษ ยาชั่งครองเท้า ฯลฯ นอกจากนี้ รัฐบาลยังเป็นผู้ถือหุ้นจำนวนมากในกิจการผลิตซีเมนต์ แก้ว เครื่องเกสส์ซันท์ แบคเตอร์รี่ ทีวี และในกิจการพอกหนัง และทอผ้า

การที่รัฐเข้าดำเนินกิจการอุตสาหกรรมมากมายหลายอย่าง มักอ้างเหตุผลเหล่านี้ คือ

1. เพื่อเพิ่มรายได้ของรัฐ
2. เพื่อป้องกันการขาดแคลนของผลิตภัณฑ์บางอย่าง ซึ่งเป็นที่ต้องการของกองทัพ และของหน่วยราชการ และ

3. การผลิตบางอย่างขึ้นใช้เองภายในประเทศเป็นสิ่งจำเป็น และเอกชนไม่สนใจจะทำการผลิตของสิ่งนั้น

อย่างไรก็ตาม กิจการที่รัฐเข้าดำเนินงานแทบทั้งหมด ยกเว้นกิจการที่มีลักษณะผูกขาดบางประเภทต่างประสบความล้มเหลว ทั้งนี้ เพราะการริเริ่มกิจการมักจะเป็นเหตุผลทางการเมือง ไม่มีการวางแผนและศึกษาให้รอบคอบก่อนว่า กิจการนั้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด ในทางเศรษฐกิจทางการเงิน และทางเทคนิค ฉะนั้น จึงประสบปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสูง สินค้าที่ผลิตได้มีคุณภาพต่ำ เงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ และตลาดจำหน่ายมีจำกัด นอกจากนี้ นักการเมืองที่มีอิทธิพลมักแต่งตั้งพวกพ้องของตนเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญของกิจการรัฐวิสาหกิจ เช่น พวกเกษียณอายุในกองทัพต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงความรู้ ความสามารถในการบริหารงาน และจำนวนคนงานที่มีความสามารถก็มีน้อย เพราะเล่นพรรคพวกเส้นสายกันขึ้น จึงเกิดปัญหาคนล้นงาน และปัญหาทุจริตในการดำเนินงานเริ่มตั้งแต่การสั่งซื้อเครื่องจักรราคาหลายล้านบาทมาที่เดียว ตลอดจนการซื้อวัตถุดิบ ประสิทธิภาพของงานอุตสาหกรรมที่จัดตั้งโดยรัฐสมัยนั้นจึงต่ำมาก

นโยบายของประเทศไทยในการพัฒนาอุตสาหกรรม

ภายหลังการปฏิวัติล้มรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม เมื่อ 2500 เป็นต้นมา กล่าวคือ ในสมัยชุดจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงเริ่มมีการเปลี่ยนรูปโฉมครั้งใหญ่ ได้มีการออก พ.ร.บ. จัดตั้งสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นเมื่อ 2502 ตามคำแนะนำของคณะผู้เชี่ยวชาญจากธนาคารโลก

เนื่องด้วยประเทศไทยเกิดความเชื่อว่า การมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างขนานใหญ่ จะช่วยให้พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ เหตุผลที่คิดกันว่าพัฒนาอุตสาหกรรม มีความสำคัญต่อการ

พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศก็เพราะ

1. อุตสาหกรรมเป็นแหล่งว่าจ้างแรงงาน เมื่อที่ดินทำกินมีปริมาณจำกัด จึงเกิดความแออัดของแรงงานในที่ดินทำกิน นอกจากนั้น ประชากรของประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อเป็นเช่นนี้จึงต้องสร้างกิจการใหม่ในระบบเศรษฐกิจ เพื่อดึงแรงงานส่วนที่เกินความจำเป็นจากสาขาการผลิตต่าง ๆ ออกไป และเพื่อรองรับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เรียกว่ากิจการอุตสาหกรรมเป็นงานใหม่ที่ต้องสร้างขึ้นเพื่อเป็นแหล่งว่าจ้างแรงงาน และยกระดับผลิตภาพของแรงงานให้สูงขึ้น

2. อุตสาหกรรมเป็นเครื่องช่วยลดปัญหาดุลการค้า และดุลการชำระเงิน เมื่อสงครามเสร็จสิ้นลงก็ปรากฏว่าประเทศต่าง ๆ มิได้เพิ่มการสั่งซื้อสินค้าวัตถุดิบจากประเทศด้อยพัฒนา กลับกันประเทศด้อยพัฒนากลับซื้อสินค้าเข้าประเทศอย่างขนานใหญ่ เกิดปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศอย่างรุนแรง จึงต้องเร่งรีบในการผลิตเองเพื่อลดปัญหาดุลการค้า

3. อุตสาหกรรมช่วยลดความเสียเปรียบระหว่างราคาส่งออกและราคานำเข้า นักเศรษฐศาสตร์ได้ศึกษาแนวโน้มของราคาสินค้าขั้นปฐมเพิ่มขึ้นช้ากว่าราคาสินค้าสำเร็จรูป ดังนั้นประเทศที่ขายสินค้าขั้นปฐมจะเสียเปรียบในระยะยาวเพราะต้องส่งสินค้าออกเป็นปริมาณมากขึ้น จึงจะสามารถนำสินค้าเข้าในปริมาณเท่ากัน การเพิ่มขึ้นช้ากว่านี้มีสาเหตุใหญ่ 2 ประการ คือ 1. เมื่อคนมีรายได้สูงขึ้น ความต้องการอาหาร (สินค้าขั้นปฐม) เป็นส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นช้ากว่าราคาของสินค้าอุตสาหกรรม 2. แม้ว่าจะมีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมมากขึ้น ก็ไม่จำเป็นต้องใช้วัตถุดิบประเภทสินค้าขั้นปฐมเพิ่มตามไปด้วย เนื่องจากมีการค้นพบวัตถุดิบใช้แทนสินค้าขั้นปฐมได้มากขึ้น เพื่อแก้ไขการเสียเปรียบประเทศกำลังพัฒนาที่ส่งสินค้าขั้นปฐม จึงจำเป็นต้องหันมาผลิตสินค้าอุตสาหกรรมมากขึ้น

4. อุตสาหกรรมมีผลประโยชน์ทางอ้อมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมจำเป็นต้องใช้วัตถุดิบในการผลิต จึงเท่ากับกระตุ้นให้มีการปลูกพืชผลหรือผลิตวัตถุดิบภายในประเทศ ถ้าทำมากราคาราย่อมถูกลง ก็จะกระตุ้นให้อุตสาหกรรมอื่น ๆ ขยายตัวตามไปด้วย นอกจากนี้ อุตสาหกรรมบางประเภท เช่น บัญ ยาสีฟันแมลง และเครื่องมือทางเกษตรที่ผลิตได้ในประเทศยังสนับสนุนการเพิ่มผลผลิตทางเกษตรอีกด้วย นอกจากนี้ ผลประโยชน์ทางอ้อมอีกประการหนึ่ง คือ เป็นสื่อในการ

เผยแพร่เทคโนโลยีได้มากกว่า เพราะทางอุตสาหกรรมต้องใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และเทคโนโลยี มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาก

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับแรกถึงฉบับที่หก

ระหว่างปี 2500-2501 สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ จึงได้ดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะใช้การพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นวิถีทางอย่างหนึ่งในการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง โดยมีแนวทางที่ชัดเจนขึ้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก (2504-2509) นโยบายได้กำหนดว่า รัฐจะสนับสนุนเอกชนในการริเริ่มและขยายกิจการอุตสาหกรรม โดยรัฐเป็นผู้จัดให้ความสะดวกที่เกื้อกูลกิจการอุตสาหกรรม ได้แก่

1. สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ซึ่งเอกชนทำเองไม่ได้ ต้องให้รัฐทำเพื่อจูงใจให้ฝ่ายเอกชนลงทุนในกิจการอุตสาหกรรม

2. แรงงานที่มีประสิทธิภาพ

3. แหล่งเงินทุน เช่น ควรมีบทบาทในการจัดหาเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ หรือให้มีเงื่อนไขการชำระคืนยี่ด้อย่นได้ตามความต้องการของผู้ประกอบการ

4. บรรยากาศที่เหมาะสมแก่การลงทุน นอกเหนือไปจากเสถียรภาพทางการเมืองแล้ว รัฐควรใช้มาตรการด้านกฎหมายให้สิทธิและประโยชน์ เช่น ลดภาษีแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมประเภทที่รัฐต้องการส่งเสริม รวมทั้งการจัดหาแหล่งเงินทุนและที่ตั้งโรงงาน เพื่อดึงดูดนักลงทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศ จะเห็นว่า นักลงทุนจากประเทศที่พัฒนาแล้วมีเงินทุนตลอดจนความรู้ทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินกิจการอุตสาหกรรมที่เป็ดขึ้นใหม่ (Infant-Industry) เป็นไปด้วยความราบรื่น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่สอง (2510-2514) ได้พิจารณาถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมที่เหมาะสมกับการเพิ่มขึ้นของพลเมือง และช่วยเหลือให้มีการใช้วัตถุดิบและทรัพยากรภายในประเทศเพิ่มขึ้น โดยรัฐใช้วิธีช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่กิจการอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบและแรงงานในประเทศที่คนไทยมีส่วนร่วมทุนมาก นอกจากนี้ รัฐยังมีนโยบายให้ความสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งกำหนดมาตรฐานสินค้าทดสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ให้มีมาตรฐาน เพื่อประโยชน์ของผู้ผลิตและผู้ซื้ออีกด้วย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่สาม (2515-2519) ได้มุ่งให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาด้านเกษตรกรรมและพาณิชย์กรรมอย่างใกล้ชิด โดยสนับสนุนให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้ลงทุนในกิจการอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อส่งออกและอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบและแรงงานในประเทศเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังมีนโยบายส่งเสริมให้มีการจัดตั้งโรงงานในส่วนภูมิภาคด้วย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่สี่ (2520-2524) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ

1. เปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรมโดยให้ความสำคัญแก่การผลิตขั้นปฐม และอุตสาหกรรมที่สนับสนุนอุตสาหกรรมอื่น และกระจายอุตสาหกรรมให้ออกไปสู่ภูมิภาค
2. สนับสนุนให้มีการผลิตอุตสาหกรรมเพื่อส่งออก และที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นจำนวนมาก
3. ขยายวงเงินสินเชื่อเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เพียงพอกับความต้องการ
4. สนับสนุนด้านร่วมมือการลงทุน เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน
5. สนับสนุนให้คงไว้และดำเนินงานต่อไป ในรัฐวิสาหกิจอุตสาหกรรมที่มีลักษณะผูกขาด เพื่อควบคุมคุณภาพ และที่เป็นยุทธปัจจัยสำคัญเท่านั้น และ
6. สนับสนุนให้เมืองการค้าพิเศษรับผิดชอบและดูแลการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งหมด เพื่อช่วยให้การบริหารงานของรัฐในด้านอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า (พ.ศ. 2525-2529) ได้กล่าวไว้ว่าปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม โดยเร่งดำเนินการด้านภาษี และสิ่งจูงใจต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออก การกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค โดยเฉพาะฝั่งทะเลฝั่งตะวันออก และนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ จะสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ประหยัดการใช้พลังงาน และอุตสาหกรรมที่สร้างงานได้มากเป็นสำคัญ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่หก (พ.ศ. 2530-2534)

จากความสำคัญของการค้าบริการต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ จึงน่าจะได้ศึกษาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้กำหนดเป้าหมายให้สาขา

อุตสาหกรรมและการบริการมีบทบาทในการจ้างงานเพิ่มขึ้น โดยให้ความสำคัญในการบริหารการตลาด เพื่อก่อให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมในสาขาบริการด้านต่าง ๆ

การบริการที่สำคัญได้แก่ การบริการทางด้านการท่องเที่ยว การธนาคาร การประกันภัย การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการตลาด การวิจัยตลาด การพัฒนา ด้านคุณภาพสินค้า การแปรรูป การบรรจุสินค้า การบริการด้านคลังสินค้า และการขนส่ง

ทั้งนี้ การกระจายการบริการในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 มีเป้าหมายสำคัญ 2 ประการ คือ

1. เพื่อกระจายการพัฒนาด้านการบริการไปสู่กิจกรรมบริการประเภทใหม่ ๆ ซึ่งจะมีส่วนในการบรรเทาปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด สนับสนุนการหารายได้และประหยัดเงินตราต่างประเทศ รวมทั้งการสนับสนุนการระดมเงินออมภายในประเทศ

2. เพื่อให้กิจกรรมการบริการสามารถรองรับการมีงานทำเพิ่มขึ้น ช่วยการแก้ไขปัญหาค่าจ้างงานต่ำระดับ รวมทั้งให้มีบทบาทเสริมสร้างการประกอบอาชีพอิสระสำหรับกลุ่มผู้มีการศึกษาระดับกลาง และระดับสูงมากขึ้น

แนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 เน้นเฉพาะการบริการท่องเที่ยว การประมวลงานก่อสร้างในต่างประเทศ การทำงานของแรงงานไทยในต่างประเทศ และการประกันภัย

การวิจารณ์ของแต่ละแผนรวม 6 ฉบับ

แผนฉบับที่ 1 พยายามที่จะไม่ทำกิจการแข่งขันกับเอกชน และมุ่งหมายที่จะส่งเสริมกิจการอุตสาหกรรมเติบโตขึ้นด้วยการริเริ่ม และลงทุนของเอกชนเป็นสำคัญ ช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือนโดยให้บริการด้านวิชาการ ด้านการเงินและการตลาด ซึ่งจะเป็นพื้นฐานไปสู่อุตสาหกรรมขนาดกลางและใหญ่ในอนาคต

แผนฉบับที่ 2 รัฐเปิดโอกาสให้มีการค้าเสรี ซึ่งมีทั้งดีและเสีย ดีคือ ทำให้สินค้ามีคุณภาพดีขึ้นเพราะการแข่งขัน ประชาชนจึงซื้อไว้ได้ในราคาถูก เสียตรงที่พ่อค้าที่มีทุนมากย่อมจะได้เปรียบกว่าพ่อค้าที่มีทุนน้อย ทำให้ต้องเลิกกิจการ และกลายเป็นการค้าผูกขาด สำหรับการช่วยเหลือด้านทุนการผลิตมีการยกเว้นภาษีขาเข้า ภาษีการค้า ภาษีเงินได้ในระยะแรกด้วย

แผนฉบับที่ 3 เน้นถึงเกษตรอุตสาหกรรม ช่วยระบายผลิตผลทางเกษตรทำให้ไม่ล้น

ตลาด จึงส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบเป็นผลิตภัณฑ์ทางเกษตร การระบายนี้จะช่วยไม่ให้พ่อค้าที่รับซื้อกดราคา

แผนฉบับที่ 4 พัฒนาการส่งออกและทดแทนการนำเข้า การเพิ่มการส่งออกจะได้ดุลการค้า ทดแทนการนำเข้าทำให้การนำเข้าลดน้อยลง ทำให้ลดการขาดดุลลง และคนมีงานทำมากขึ้น

แผนฉบับที่ 5 เน้นถึงการใช้พลังงานอย่างประหยัด

แผนฉบับที่ 6 กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของตลาดต่างประเทศ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อปริมาณการผลิตทางเกษตร และรายได้ที่จะนำเข้าประเทศ แต่ราคาพืชผลเกษตรของไทยมักโยกกับราคาของตลาดโลก ดังนั้น หากผลิตผลเกษตรตลาดโลกตกต่ำ สินค้าเกษตรของไทยในประเทศราคาก็ตกต่ำตาม

นโยบายส่งเสริมการลงทุนเพื่อก้าวไปสู่การเป็นนิคส์

จะเห็นได้ว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้ง 6 ฉบับพยายามที่จะทำให้ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่โลกอุตสาหกรรม เพื่อให้เข้าสมัยและสามารถที่จะต่อสู้หรือแข่งขันได้กับประเทศอื่น ๆ ในสงครามการค้าระหว่างประเทศได้ ซึ่งขณะนี้ (พ.ศ. 2532) เรียกว่ากำลังอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแผนที่ 6 ผู้ที่ทำหน้าที่แทนรัฐบาลคือ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรม

บทบาทของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

1. มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาล เพื่อเพิ่มปริมาณการส่งออกให้มากขึ้น

1.1 ให้ความสำคัญอันดับแรกแก่การสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดีขึ้น โดยรัฐบาลจะดำเนินการให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือและร่วมมือ

1.2 รัฐบาลจะส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เพราะสามารถสร้างงานเป็นจำนวนมากแก่คนไทย โดยมีเงื่อนไขที่จะคุ้มครองผลประโยชน์ของคนไทย และของประเทศให้มากที่สุด และขณะเดียวกันก็ระวังผลในการป้องกันพิษภัยที่จะเกิดกับทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมไว้อย่างรอบคอบ

1.3 รัฐบาลจะให้มีการลงทุนในต่างจังหวัดมากขึ้น

1.4 เร่งค้นคว้าหาช่องทางการลงทุนที่ประเทศต้องการ เช่น จากการศึกษาของกระทรวงอุตสาหกรรมได้ข้อมูลว่าประเทศไทยยังขาดอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก และอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และควรส่งเสริมให้บังเกิดขึ้นอีกถึง 30 ประเภท

1.5 ให้สิทธิและประโยชน์ โดยให้มีกลไกสัมพันธ์กับผลที่ประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมจะได้รับ โดยให้เน้นความสำคัญในด้านการส่งออก และการใช้ผลิตผลทางการเกษตร เป็นวัตถุประสงค์มากขึ้น

1.6 มีแผนที่แน่นอน และรัฐบาลจะช่วยเหลือให้กิจการที่ได้รับการส่งเสริมมีความมั่นคง และขยายตัวไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการติดตามผลงานอย่างใกล้ชิด

2. ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ

ตามข้อ 2 ของนโยบายส่งเสริมการลงทุน เพื่อชักชวนให้ชาวต่างชาติที่มีทุนมากเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น รัฐบาลไทยจึงได้ออกกฎหมายในสมัยนายฯ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร เมื่อ พ.ศ. 2519 โดยแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีหน้าที่ดังนี้ คือ

2.1 มีอำนาจให้ชาวต่างชาติเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อศึกษาลู่ทางการลงทุนได้ตามกำหนดระยะเวลาในราชอาณาจักรได้ตามที่คณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร

2.2 ยอมให้นำช่างฝีมือ คู่สมรส และบุคคลที่อยู่ในอุปการะเข้ามาในราชอาณาจักรตามจำนวน และกำหนดระยะเวลาตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเห็นสมควร แม้จะเกินอัตราระยะเวลาให้อยู่ในราชอาณาจักรของกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองก็ตาม

2.3 มีอำนาจพิจารณาให้ผู้ที่ได้รับการส่งเสริม ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เพื่อประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

2.4 มีอำนาจพิจารณาการอนุมัติผู้ได้รับการส่งเสริม ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้า หรือภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรในกรณีมีเหตุอันสมควร และกระทรวงการคลังพิจารณาเห็นชอบด้วยแล้ว อากรขาเข้าและภาษีการค้าไม่เกินร้อยละเก้าสิบสำหรับวัตถุประสงค์หรือวัตถุประสงค์จำเป็น ที่นำเข้ามา

ในราชอาณาจักรเพื่อใช้ในการผลิต ผสม หรือประกอบในกิจการที่ได้ส่งเสริม

2.5 มีอำนาจกำหนดเวลายกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริม ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 8 ปี รายได้ที่ต้องนำมาคำนวณกำไรสุทธิที่ได้จากการประกอบกิจการ ให้รวมถึงรายได้จากการจำหน่ายผลพลอยได้ และรายได้จากการจำหน่ายสินค้าสำเร็จรูป ที่คณะกรรมการการลงทุนพิจารณาเห็นสมควร

• ต้องถือได้ว่า นโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลข้างต้นนี้ เป็นการเปิดศักราชใหม่ในการรุกรายทาง เพื่อสร้างเสริมบรรยากาศการลงทุนในประเทศให้ดีขึ้น เป็นการใจกว้างของรัฐบาลต่อผู้ลงทุนชาวต่างประเทศอย่างไม่เคยมีมาก่อน

วิธีประกันสินเชื่อเพื่อส่งออก

วิธีการหนึ่งที่จะทำให้การส่งสินค้าออกเพิ่มขึ้นในอัตราที่น่าพอใจนั้น คือ วิธีประกันสินเชื่อเพื่อส่งออก (EXPORT CREDIT GUARANTEE DEPARTMENT = ECGD) ประเทศไทยซึ่งต้องการส่งสินค้าออกให้มากที่สุดที่จะทำได้ จึงน่าจะรู้จักวิธีนี้เพื่อนำมาพิจารณาว่าเหมาะสมกับประเทศเราแค่ไหน หรือไม่ เพียงไร ในที่นี้จะได้นำตัวอย่างประเทศอังกฤษมาพิจารณา

วิธีประกันสินเชื่อเพื่อส่งออก (ECGD) เป็นหน่วยงานของรัฐบาลอังกฤษ มีหน้าที่ในการค้ำประกันหากมีหนี้สูญเกิดขึ้นอันเป็นผลจากการที่ผู้ส่งออกชาวอังกฤษให้สินเชื่อแก่ผู้ซื้อสินค้าที่อยู่ต่างประเทศ นอกจากนี้ยังค้ำประกันสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่ให้แก่ผู้ส่งออกชาวอังกฤษ หรือผู้ซื้อสินค้าที่อยู่ในต่างประเทศ

ตามกฎหมายแล้ว ECGD มีหน้าที่ส่งเสริมการส่งสินค้าออกขณะนั้นกมท.ไม่เป็นทางการว่าในระยะยาวแล้ว จะต้องไม่ขาดทุนอีกด้วย

ความสูญเสียจะเกิดขึ้นเมื่อผู้สั่งซื้อจากต่างประเทศไม่สามารถชำระค่าสินค้าแก่ผู้ส่งออกชาวอังกฤษ โดยที่มูลค่าการค้ำนั้นได้รับการค้ำประกันจาก ECGD เมื่อ ECGD มีผลเสียหายมากขึ้น หนทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ก็คือ การเพิ่มค่าเบี้ยประกัน

ในปี พ.ศ. 2527 ได้เพิ่มค่าเบี้ยประกันเฉลี่ยร้อยละ 5 แต่ก็มีรายได้จากการนี้เพียง 177 ล้านบาท และหากเพิ่มเบี้ยประกันอีกร้อยละ 10 ก็ช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอีก 18 ล้านบาทเท่านั้น

อย่างไรก็ดี ผู้ส่งออกชาวอังกฤษได้พากันโวยวายว่า ECGD เก็บเบี้ยประกันสูงเกินไป ในปี พ.ศ. 2519-2520 หน่วยงานนี้ค่าประกันเท่ากับร้อยละ 38 ของมูลค่าการส่งออกทั้งสิ้นของ อังกฤษ แต่ปัจจุบันกลับลดลงเหลือเพียงร้อยละ 29 เท่านั้น ในเดือนมีนาคม 2528 คณะกรรมการการค้าและอุตสาหกรรมของรัฐสภาอังกฤษวิจารณ์ว่า ECGD ช่วยเหลือผู้ส่งออกชาวอังกฤษ น้อยกว่าที่ควรจะเป็น

แนวทางแก้ไขปัญหา

นอกจากช่วยเหลือน้อยกว่าที่ควรจะเป็นแล้ว ฐานะการเงินของ ECGD เลวร้ายลง มาก เพราะต้องกู้ยืมเงินถึง 1 พันล้านปอนด์เป็นอย่างต่ำ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 14 ของความต้องการ เงินกู้ของภาครัฐบาลทั้งหมดในปี พ.ศ. 2529 เมื่อมีแนวโน้มเช่นนี้ หนี้ก็จะเพิ่มขึ้นทุกปี

เมื่อ ECGD ตระหนักถึงความสูญเสียที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ปัญหาหนี้ เงินกู้ต่างประเทศ ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาไม่สามารถชำระหนี้ค่าสินค้าได้

แนวทางที่จะแก้ไขปัญหานี้คือ เพิ่มค่าเบี้ยประกันขึ้นจากระดับปกติ สำหรับกรรมธรรม์ที่มีความเสี่ยงมากกว่าธรรมดา และเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือยกเลิกประเภทที่ก่อให้เกิดผลขาดทุน มากที่สุด

ขณะนี้ มีกรรมธรรม์อยู่ 2 ประเภท ที่นำความเสียหายมาให้องค์การ โดยต้องประสบผล ขาดทุนประมาณ 206 ล้านปอนด์ ได้แก่

1. Comprehensive External Trade Facility (CET)
2. Tender- to Contract (TTC)

สำหรับ CET จะค่าประกันความเสี่ยงในกรณีที่นักธุรกิจชาวอังกฤษประสบผลเสียหาย จากการขายสินค้าให้แก่ผู้สั่งซื้อสินค้าในแถบเอเชียถึงแอฟริกา รัฐบาลอังกฤษ จึงต้องมีการยก เครื่องปรับปรุง CET อย่างมีไหวพริบ

ปัญหาผลขาดทุนส่วนใหญ่เกิดจากการผิดนัดชำระหนี้ค่าสินค้าที่ได้รับประกันเมื่อนานมา แล้ว ECGD ก็พยายามจะจัดหาเงินกู้รายใหม่ให้แก่ลูกหนี้เหล่านั้น เพื่อนำมาชำระหนี้รายเก่าที่ยัง

คั้งค้างอยู่ โดยพยายามชักชวนบรรดาธนาคารพาณิชย์ให้ปล่อยเงินกู้รายใหม่แก่ลูกหนี้เหล่านั้น แล้ว ลูกหนี้ก็จะมีเงินมาชำระค่าสินค้าให้แก่ผู้ส่งออกชาวอังกฤษ เงินกู้รายใหม่ที่ธนาคารพาณิชย์ให้นี้ จะ ได้รับการค้ำประกันจาก ECGD

อย่างไรก็ตาม จนถึงปัจจุบัน การให้เงินกู้รายใหม่ กระทำได้ไม่กี่รายเท่านั้น ทั้งนี้ อาจอธิบายได้ด้วยเหตุผล 2 ประการว่าทำไม REFINANCING จึงมีน้อยราย เพราะ

1. กระทรวงการคลังเห็นว่า REFINANCING ซ่อนปัญหามากกว่าแก้ไขปัญหา เนื่องจาก ถ้าลูกหนี้ไม่อาจชำระหนี้ ECGD ก็ต้องเข้ารับผิดชอบหนี้จำนวนดังกล่าว

แต่ก็มีข้อดีในด้านบัญชีสำหรับกระทรวงการคลัง กล่าวคือ REFINANCING นี้ จะไม่ ปรากฏอยู่ในบัญชีความต้องการเงินของรัฐบาลแต่อย่างใด

2. อัตราดอกเบี้ยในระดับสูงไม่จูงใจให้ลูกหนี้ประเทศโลกที่ 3 เต็มใจกู้เงินรายใหม่ เพื่อนำมาชำระหนี้ค่าสินค้าโดยที่ประเทศลูกหนี้เต็มใจกู้เงินรายใหม่ เพื่อนำมาชำระหนี้ค่าสินค้า โดยที่ประเทศลูกหนี้เหล่านั้น ต้องการนำหนี้ดังกล่าวไปรวมอยู่ในแผนการเจรจาเพื่อเลื่อนการ ชำระหนี้มากกว่า

สรุป

ในการจัดตั้งสถาบันประกันสินเชื่อ รัฐบาลควรจะดำเนินการอย่างรอบคอบ และระมัด ระวังอย่างมาก เนื่องจากผู้สั่งซื้อในต่างประเทศมีมากมาย เราอาจไม่รู้จักดีพอ รวมทั้งมีความ เสี่ยงในด้านสังคม และการเมือง

จากตัวอย่างประเทศอังกฤษ ECGD ต้องจ่ายเงินถึง 500 ล้านปอนด์ ชาติใช้แก่ผู้ส่งออก ชาวอังกฤษที่ส่งสินค้าไปจำหน่ายในโบแลนด์ และในอีก 5 ปีข้างหน้า จะต้องจ่ายอีกประมาณ 500 ล้านปอนด์

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การเร่งการส่งออกเป็นสิ่งที่ดี แต่ควรจะให้เติบโตในอัตราที่ เหมาะสม ไม่ใช่ขยายตัวจนมากเกินไป มิฉะนั้นแล้วความเสี่ยงด้านหนี้สูญจะมากขึ้น ซึ่งจะกลายเป็นภาระหนักแก่สถาบันประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก ในการที่การค้ารายนั้น ๆ ได้รับการค้ำประกัน